

Dk. Fred Putnam, Zaburi, Hotuba ya 2

© 2024 Fred Putnam na Ted Hildebrandt

Huyu ni Dk. Fred Putnam akiwasilisha somo la pili la wanne kuhusu kitabu cha Zaburi. Dkt. Fred Putnam.

Katika somo letu la kwanza, pengine umeona kwamba nilitumia neno shairi mara kadhaa nikiingiliana na neno zaburi na hata nikazungumza kuhusu washairi wa Biblia.

Hilo ni swali kubwa siku hizi. Huenda kwa muda wa miaka 25 iliyopita, kumekuwa na mjadala kuhusu kama kweli kuna ushairi katika Biblia au la. Na kwa sababu nadhani hilo lina maana kubwa sana kwa jinsi tunavyosoma Zaburi, pamoja na vifungu vingine vya kishairi, ningependa kulijadili hilo kwa muda kidogo na kuzungumzia, kwanza kabisa, tunamaanisha nini kwa ushairi? Na pili, je, Zaburi na vifungu vingine vya Biblia ni vya kishairi kweli? Na kisha mwishowe, uliza ni nini baadhi ya athari za hilo? Kwa hivyo, swali la kwanza, ushairi ni nini? Kweli, unaweza kuifafanua kwa njia nyingi kadiri unavyopata maandishi.

Robert Frost alisema, kwa mfano, msomaji mzuri wa shairi kubwa anajua mara moja alisoma, kwamba amepata jeraha lisiloweza kufa ambalo hatapona. Emily Dickinson alisema unaniuliza shairi ni nini au ninajuaje kuwa ni ushairi? Ninajibu kwamba ikiwa nahisi kana kwamba sehemu ya juu ya kichwa changu imeondolewa, au ikiwa ni baridi sana kwamba hakuna moto ungeweza kunipasha moto, najua huo ni ushairi. Je, kuna njia nyingine yoyote? Na kuna fasili zingine nyingi kama hizo, ambazo unaona zinasisitiza juu ya athari ambayo shairi au maandishi yanayo kwa msomaji.

Hiyo ni aina ya mbinu moja ya kufafanua shairi. Inanifanya nihisi kama ni shairi, basi ni shairi. Njia ya pili ya kuifafanua ni kwa kuuliza kuhusu dhamira ya mwandishi.

Kwa hivyo, tunasoma mashairi kadhaa, nadhani mara nyingi zaidi katika ushairi wa kisasa, labda tangu wakati wa ukosoaji mpya, TS Eliot, tangu Pili, tangu Vita vya Kwanza vya Kidunia. Na wanaonekana tu kuwa nathari ambayo imepangwa upya. Kwa hivyo inaonekana tofauti kidogo kwenye ukurasa.

Kwa kweli, kuna mtangazaji maarufu wa besiboli. Ninatoka New England, kwa hivyo siwashangilii Yankees. Lakini Red Sox ni kasi yangu zaidi.

Lakini Phil Rizzuto alikuwa mtoa maoni, mchambuzi wa igizo la New York Yankees. Na takriban miaka 10 iliyopita, wanaume wawili walichukua nakala za ufafanuzi wake wa kucheza-kwa-igizo, wakachomoa sehemu ndogo wakapanga upya kwenye ukurasa, na wakauza kama kitabu cha mashairi. Sasa, Phil Rizzuto hakuwa akizungumza katika ushairi, hakuwa na nia ya kuunda mashairi au kuwa mshairi au kitu kingine chochote.

Na kwa hivyo, swali ni je, hilo huwafanya kuwa shairi? Kwa sababu mtu anasema, hili ni shairi, je, hilo hulifanya liwe moja? Kwa hivyo, jambo la pili ni, au njia ya pili ni, ni katika nia ya mwandishi. Ikiwa mwandishi anasema ni shairi, haijalishi tunafikiria nini juu yake. Kwanza ni, inatuathiri vipi? Njia ya tatu, ya tatu ya kufafanua ushairi, ambayo inajaribu kutoegemea upande wowote, na labda kisayansi, ikiwa neno hilo litatumika kwa ushairi, inasema kwamba tunalitambua shairi kwa sababu linatumia tamathali za balagha, tutalizungumza hilo baadaye kidogo, ambalo hutumika katika lugha zote, lakini ushairi unazitumia sana.

Na kwa hivyo, ushairi ni lugha iliyobanwa. Ni lugha ambayo kila neno moja huchaguliwa, si kwa maana yake tu, bali kwa kile linachopendekeza, kwa jinsi linavyosikika, kwa jinsi linavyolingana na maneno mengine, labda kwa jinsi linavyoendana na hali ya shairi ili katika kila nukta ya shairi, mwandishi anachagua neno gani linalofaa zaidi hapa. Kwa kweli, jaribio la kuvutia sana ni kwenda mtandaoni, kuna tovuti iliyojitolea kwa mashairi ya Wilfred Owen, ambaye alikuwa mshairi wa Kiingereza wa Vita vya Kwanza vya Dunia.

Na unaposoma mashairi yake, inaonekana kana kwamba yuko vile tu, nathari iliyopangwa upya, vipande vidogo na vipande vyake vinasikika kama mashairi, lakini inaonekana kama aya ambazo zimekatwa kidogo na kukatwa. Lakini ukiangalia maandishi, na tovuti ina picha za maandishi yake, unagundua kuwa aliandika mistari, akaivuka, na mistari mingine aliandika mara tatu, nne, tano, sita, ili ingawa inaonekana kama anaandika tu nathari, anajitahidi sana kupata neno sahihi la kuingia kila sehemu. Na kwa hivyo, tunapoangalia jinsi alivyochagua maneno, na kuona jinsi alivyojaza maandishi yake, tunagundua, ndio, haya ni mashairi kwa njia ambayo hata maandishi ya sauti ya ushairi sio.

Kwa hiyo, baadhi ya watu wangesema kwamba mwisho wa hotuba ya pili ya uzinduzi wa Abraham Lincoln, ambapo anasema, kwa upendo kwa wote, bila uovu dhidi ya yeyote, kwa nia ya kufanya haki kama Mungu anavyotupa nguvu ya kuona haki, au Winston Churchill, hakuna kitu cha kutoa ila damu, jasho, machozi, au tutapigana nao kwenye fukwe, tutapigana nao katika vichochoro, tutapigana nao kijijini. Je, huo ni ushairi? Kweli, inasikika kuwa ya kishairi sana, lakini hawataki kuandika mashairi. Na kipande kwa ujumla, hotuba nzima, au insha nzima, au chochote kingine, sio shairi.

Haijawasilishwa kama moja, wala haijaandikwa kama moja. Kwa hivyo, tunapata mwingiliano huu wa mambo matatu. Moja ni athari kwa msomaji, moja ni nia ya mwandishi, na ya tatu ni jinsi lugha yenyewe inavyotumiwa.

Kwa kweli, Roman Jakobson, ambaye ni mhakiki maarufu wa fasihi na mwanafalsafa wa miundo, alizungumza juu ya ushairi, au kazi ya ushairi ya lugha, kama alivyosema, kazi ya saba, alibainisha kazi saba za msingi za lugha ili kuwasilisha ujuzi, kuhamasisha mtu, kufanya jambo fulani, kumfanya mtu ahisi namna fulani, na kadhalika. Lakini alisema kazi ya ushairi ni mtazamo wa lugha kwa ajili yake ili mshairi achague neno

kwa makusudi zaidi kuliko mtu anayeandika karatasi. Najua sote tunachagua maneno kimakusudi, hiyo ni kweli, na Jakobson alijua hivyo pia.

Hazungumzi katika hilo, haimaanishi washairi pekee kuchagua maneno kwa uangalifu, lakini katika ushairi umuhimu wa chaguzi hizo hupanda na kuwa muhimu zaidi. Na tunapaswa kukumbuka umuhimu sio tu kile neno linamaanisha, au maana ya kifungu au sentensi, lakini kile kinachojumuisha, yaani, ni miungano gani mingine inayoingia kwa sababu alitumia neno hilo. Ngoja nikupe mfano haraka.

Mtu akikualika, au ukimwalika mtu nyumbani kwako kwa chakula cha jioni, unaweza kusema, kwa nini usishuke karibu na mahali petu? Au unaweza kusema, hey, kuja juu na kutembelea ngome yetu mpya. Au unaweza kusema, vizuri, ni aina ya hovel, lakini unakaribishwa hata hivyo. Sasa, mahali, ngome, na hovel, ni maneno matatu tofauti sana, yenye uhusiano tatu tofauti sana.

Pengine, unaposema hivyo, ukitumia neno ngome, mtu unayezungumza naye anadhani unatania, na ni, anajua huishi mahali palipojengwa kwa mawe, umezungukwa na handaki lenye mazimwi na mashimo na hayo yote. Lakini wanapata wazo kwamba umenunua tu, labda nyumba kubwa mpya. Unajivunia.

Umefurahishwa nayo, au umebadilisha kitu. Lakini ukisema hovel yangu, basi, hiyo hakika haina sauti chanya kwa wengi wetu. Tunafikiria, je, ninahitaji kuchukua vifuta vya Sani pamoja nami? Au ninahitaji, je, ninathubutu kwenda hapa? Je, ninataka kula chochote ambacho mtu huyu anahudumia? Ingawa neno la mahali halina hatia sana.

Kwa kweli haina maana nyingi hata kidogo. Pengine ina ushirika mdogo zaidi, vyama vichache zaidi. Na kwa hivyo washairi wanachagua maneno kila wakati kwa ushirika wao.

Ngoja nikusomee shairi fupi sana. Hii imeandikwa na mshairi Mkristo wa karne ya 19, Christina Rossetti. Hii ni mistari minne.

Imetoka katika kitabu kitiwacho Imba Wimbo, ambacho ni kitabu cha mashairi ya watoto alichandika. Ni nini nzito? Mchanga wa bahari na huzuni. Ni nini kifupi? Leo na kesho.

Ni nini dhaifu? Maua ya spring na vijana. Nini kina? Bahari na ukweli na Christina Rossetti. Amefanya nini? Kweli, kwanza kabisa, hiyo haionekani kama shairi la watoto kwangu, au labda kwa watoto wanaofikiria sana au watoto ambao ungependa kuwafikiria.

Amefanya mambo kadhaa. Kwanza, kila mstari una muundo sawa, swali na jibu. Kila jibu lina muundo sawa, nomino mbili tofauti.

Kila mstari huanza na maneno mawili sawa, ni nini. Kuna wimbo, huzuni, kesho, ujana na ukweli. Kuna mita, ni nini nzito? Mchanga wa bahari na huzuni.

Ni nini kifupi? Leo na kesho, na kadhalika. Na kuna picha hizi. Angalia hili, mchanga wa bahari ni kitu cha kimwili.

Ukweli sio. Leo, tunajua kwamba leo ipo kwa sababu tuko hapa. Hatujui lolote kuhusu kesho.

Maua ya spring ni mambo ya kimwili. Ujana sio, ni ubora. Bahari pia ni kitu cha kimwili.

Ukweli sio. Na ameweka mambo haya yote pamoja. Sauti, kile tunachoita anaphora, ambayo ni wakati idadi ya mistari huanza na neno moja au kujieleza, kurudia kwa maneno mengine, muundo, swali na jibu la maneno mawili, mita, picha.

Amewaweka wote pamoja ili kuchukua wazo rahisi sana na kulifanya lisikike kwa undani zaidi kuliko kama angesema tu kitu kama, unajua, huzuni inaweza kuwa ngumu sana. Maisha ni mafupi na kwa kweli ni dhaifu kama vijana. Na bahari ni ya kina sana.

I mean, au ukweli ni kweli kina. Angeweza kusema, kuna tofauti gani? Kweli, tofauti ni kwamba muundo wa lugha, mgandamizo wake, picha anazotumia, huibadilisha kutoka kwa mfululizo wa kauli zisizo halali au hata za utatu kuwa njia ya kufikiri inayotuathiri na kuwasiliana kwa undani zaidi kuliko muhtasari wowote wa nukta nne. Hapa kuna mfano mwingine.

Tunazungumza juu ya tofauti kati ya ushairi na nathari. Tukifungua kitabu cha Waamuzi, tunapata katika Waamuzi wanne na watano, vifungu vinavyojulikana sana. Waamuzi wa nne ni hadithi ya Debora na Baraka na vita na Cicero au Yavin, ambaye ni mfalme wa Kanaani na Cicero jemadari wake.

Na katika sura ya tano, tuna shairi kuhusu tukio moja, wimbo ambao Debora na Baraka waliimba siku hiyo. Nitasoma tu beti kadhaa kutoka kwa sura hizi mbili na kuona kama unaweza kujua shairi ni lipi na masimulizi ya nathari ni yapi. Hapo ndipo Cicero, jenerali alipokimbia jeshi na anakimbia kuokoa maisha yake na anaona hema na anaenda kwa mwanamke anayeitwa Yael na kumwomba msaada wa kumlinda.

Kwa hivyo, hii inaanza katika Waamuzi 4:18. Akamgeukia ndani ya hema. Alimfunika kwa aina fulani ya nguo, zulia, blanketi, ama kitu chochote kile. Akamwambia, tafadhali nipe maji kidogo ninywe maana nina kiu.

Basi, akafungua chombo cha maziwa na kumnywesha, kisha akamfunika. Naye akamwambia, Simama mlangoni pa hema, na mtu akija na kukuuliza, na kusema, Je!

kuna mtu hapa hata wewe husemi, lakini mke wa Yael Hever akatwaa kigingi cha hema, akatia nyundo mkononi mwake, akamwendea kwa siri, akakipiga kile kigingi hekaluni mwake, kikapita chini kwa maana alikuwa amelala usingizi mzito na amechoka. Hivyo akafa.

Hiyo ni akaunti moja. Hii hapa akaunti nyingine. Aliyebarikiwa zaidi katika wanawake ni Yaeli, mke wa Hever, Mkanaani.

Amebarikiwa kuliko wanawake wote hemani. Akaomba maji. Alimpa maziwa.

Katika bakuli nzuri, alimletea siagi. Alinyoosha mkono wake kwa kigingi cha hema na mkono wake wa kulia akachukua nyundo ya fundi. Kisha akampiga Cicero.

Yeye smashed kichwa chake. Alipasuka na kulitoboa hekalu lake. Akainama katikati ya miguu yake, akaanguka, akalala.

Akainama katikati ya miguu yake, akaanguka. Ambapo aliinama, hapo ndipo alipoanguka, akaharibiwa. Hazisikiki sawa, sivyo? Eleza tukio lile lile, lakini njia mbili tofauti za kufikiria kinachoendelea.

Kwa hiyo, tunasema, vizuri, tutawaita nini? Na watu wanaobishana kuhusu kama kuna ushairi katika Biblia wanataka kusema, vema, la pili ni kwamba tutaiita lugha hiyo ya juu. Naam, ikiwa utaipa muda, lugha ya juu ni, tunaweza pia kuiita shairi kwa sababu hakika inasikika zaidi ya kishairi, au angalau ina baadhi ya sifa sawa za ushairi. Mfinyazo huu, matumizi haya ya picha, hii, kwa Kiebrania, marudio haya, ambayo ni ya kawaida sana, kama tutakavyoona, ni ya kawaida sana kwa ushairi wa kibiblia.

Na bado tunaweza kuuliza, vizuri, ni ipi picha sahihi zaidi ya kile kilichoendelea? Hakika masimulizi yanatueleza kisa halisi na shairi linatupa tu tafsiri yake ya kisanaa. Na unajua, nadhani kwamba wakati mwingine hiyo ni moja ya kusita kwetu juu ya kufikiria Biblia kuwa na mashairi ndani yake, kwa sababu tunasikia neno leseni ya kishairi, au Shakespeare, ambaye anasema, na tabia yake inasema mara kadhaa, washairi wote ni waongo. Na tuna shaka hii ya ujanja kwamba washairi hawashughulikii kwa njia iliyonyooka kabisa.

Tunataka ukweli, kama Dragnet. Lakini tunapoziangalia, kama tungenesoma Waamuzi 4 na Waamuzi 5, na kama tungeangazia mambo ambayo wanafanana, hazina uhusiano wowote. Hizo ni kauli halisi.

Mambo mengi ambayo wanayo kwa pamoja ni majina na mahali sahihi na vitu kama vile makala, the, au a, au a, au kitu katika tafsiri za Kiingereza. Matukio machache sana yanaelezewa kwa njia ile ile, au hata kuelezewa kwa moja na kuachwa kabisa na nyingine. Kwa hiyo, mwishoni mwa sura ya tano, ya shairi hili, tuna kisa hiki cha mama yake Kaisari akijiuliza mwanawe yuko wapi na mtumishi wake akisema, usijali,

kijakazi akisema, usijali, atarudi na ataleta nyara nyingi pamoja naye na kisha tutapata chaguo letu la chochote tunachotaka.

Naam, hiyo haiko katika sura ya nne hata kidogo. Ilifanyika kweli? Au je, Debora na Baraka walitengeneza tu? Naam, kwanza kabisa, tunasema tunaweza kuamini Biblia. Na kwa hivyo dhana yetu ni kama wanaelezea jambo hili, basi Bwana aliwafunulia, au walimkamata Mkanaani na akasema, naam, hilo labda ndilo linalotendeka huko nyuma kwenye ikulu sasa hivi, ama jambo kama hilo.

Hata hivyo, walipata taarifa zao, hatuwezi kujua, lakini tunasema, sawa, ndiyo, tunakwenda, hii ilitokea. Lakini tofauti kati ya hadithi hizo mbili, Ray, ni akaunti gani sahihi zaidi au ni ipi inayotuambia nini kilitokea? Kwa kweli, jibu ni kwamba wote wawili hufanya. Ni kwamba wanaangalia matukio yale yale kwa njia mbili tofauti kabisa.

Huu sio ulinganisho wa haki. Sawa. Kwa hiyo tafadhali msitafsiri vibaya nitakayosema, bali ni tofauti kati ya mtu kuandika kitabu cha historia kuhusu Matengenezo ya Kanisa na mwanafunzi anayesoma kitabu hicho na mwanafunzi yuleyule anayeenda kutazama sinema, Martin Luther.

Sasa filamu inawasilisha baadhi ya mambo sawa. Sasa, bila shaka, ninatambua katika filamu, kuna leseni, leseni ya usanii, na ona, hiyo ndiyo inatufanya tuwe na wasiwasi kuhusu ushairi pia. Kitu kimoja, sawa? Kweli, huwezi kuamini hivyo.

Na uko sahihi. Kila kitu kwenye filamu, hata wanakuambia baadhi ya vitu hivi vimeundwa. Ni uwongo.

Mazungumzo yanaundwa. Hatuwezi kuamini hilo. Kitabu cha kiada kinawasiliana kwa njia moja.

Lengo lake ni kupata kiasi cha X, Y, na Z cha habari kwa maneno machache iwezekanavyo ili mchapishaji wa vitabu vya kiada apate pesa nyingi iwezekanavyo kwa kila kitabu, sivyo? Mfupi, lakini kwa habari zote. Kwa hivyo, mwanafunzi ana kile anachohitaji kupita mtihani, kuhitimu, kupata kazi, nk. Filamu imetengenezwa ili uweze kukaa kwenye sinema nzima na usiondoke kwenye ukumbi wa michezo na kuomba urudishiwe pesa zako.

Utataka kuitazama na utaifurahia. Na utaenda mbali, labda hata kufikiria juu ya kile kilichoendelea. Kitabu cha kiada hakijali sana jinsi unavyohisi.

Lengo la kitabu ni unahitaji habari hii. Mimi naenda kukupa wewe. Filamu inasema nitakuburudisha.

Waamuzi 4 inasema, sawa, hapa kuna maelezo ya vita. Lengo ni jukumu la Barack na utiifu wake au kusita kwake kutii na jukumu la Yael. Hapa kuna shairi kuhusu vita sawa.

Mtazamo wa shairi ni jinsi makabila ya Israeli yalivyofanya au kutojiunga na vita. Kwa hiyo, kuna orodha ndefu, ambayo inarudi na kurudi na kusema, kutoka Efraimu, walishuka. Benjamin akashuka.

Lakini kisha anaendelea na kusema, ngoja kidogo, Reubeni hakuja. Makabila ya Gileadi yalikaa ng'ambo ya pili ya Yordani. Dan akabaki pale walipokuwa.

Asheri alibaki pale walipokuwa. Lakini Zabuloni na Naftali walihatarisha maisha yao. Hakuna akaunti ya hilo.

Yote uliyosoma katika sura ya nne ni kwamba Baraka alipanda Mlima Gilboa na Mlima Tabori na watu hawa wote wakamfuata. Hiyo ndiyo yote inavyosema. Vivyo hivyo, katika sura ya tano, tunapata hili, kwamba nyota zenyewe zilipigana kutoka mbinguni.

Sasa katika sura ya nne, inasema Bwana alimshinda Kaisari na magari yake ya vita na jeshi lake kwa makali ya upanga mbele ya Baraka. Kaisari akashuka kutoka kwenye gari lake na kukimbia. Lakini tunaona kwamba magari ya Waisraeli, ambayo yanaonyeshwa, ambayo kwa kweli ni mkondo mdogo sana, yalifurika kingo zake, yalipata ardhi yenye matope, ili magari haya yote, haya magari 500 ya chuma, yameshuka na hayakuwa faida tena, lakini kwa kweli ni hasara kwa Wakanaani.

Ikiwa wangetegemea kutumia magari yao ya vita kuwashinda askari-jeshi wa miguu wa Waisraeli, ghafula faida yao ilitoweka. Na kwa hivyo, mkakati wao wa vita huanguka. Na Kaisari, akiwa kamanda mwerevu, anatazama nje, anajua ni msiba, na anakimbia kuokoa maisha yake.

Lakini hatupati hiyo kutoka kwa akaunti ya nathari. Kwa hivyo, mshairi, waimbaji, waimbaji, Deborah na Barack, wanatupa mtazamo wa uzoefu wao wa matukio haya ambayo ni tofauti sana na maoni ya mwandishi wa kitabu kingine cha Waamuzi. Na akaunti hizo mbili zinakamilishana.

Wanafanya kazi pamoja na wanatufanyia kazi kwa njia tofauti. Hiyo inaashiria kipengele kingine cha ushairi. Na hiyo ni kwamba shairi, nadharia hii inarudi nyuma labda miaka 600 kwa utetezi wa Sir Philip Sidney wa ushairi.

Alisema kwamba washairi kwa kweli huunda ulimwengu wa dhahabu. Alisema, unajua, kama wewe ni mwanahisabati ama mwanaastronomia ama mwanakemia, huna chaguo lolote. Lazima ufanye kazi na ulichonacho.

Huwezi kutengeneza nyota au kemikali au elementi au vitu vingine. Lazima ufanye kazi na kile kilichopo. Lakini kama mshairi, anapata kuunda ulimwengu wa dhahabu.

Na kisha shairi linamwalika msomaji kuingia katika ulimwengu huu ambao mshairi ameuumba. Sasa mshairi anajua kwamba hii sio ulimwengu wote. Ni tofauti, ni ulimwengu tofauti.

Kwa hivyo mashairi huwasilisha ukweli, lakini huwasilisha ukweli kwa njia tofauti kuliko nathari ya ufafanuzi au maana ya kimantiki ya seti za maazimio. Ili hakuna shairi moja linalojaribu kusema ukweli wote. Unajua, tulisoma zaburi na tutaangalia hili katika dakika chache kwa undani zaidi.

Lakini tukisoma zaburi kama Zaburi 121, ninainua macho yangu niitazame milima, tumaini langu linatoka wapi? N.k. Itakuwa rahisi kuachana na zaburi hiyo tukiwaza sisi wenyewe, hii inaahidi kwamba hakuna jambo lolote baya linalowahi kutokea kwa yeyote aliye wa Bwana. Kwa sababu ndivyo anavyosema.

Akulindaye hatauaacha mguu wako uteleze. Hatazinzia. Yeye ni kivuli chako kwenye mkono wako wa kulia.

Atakulinda na mabaya yote. Yeye atailinda nafsi yako, akulinde utoke nje. Unaingia kuanzia sasa na hata milele.

Na inaonekana kana kwamba hakuna jambo lolote baya linaloweza kutokea kwa yeyote ambaye ni wa Bwana. Lakini mshairi hana nia ya kuelezea theolojia nzima. Anafanya kazi katika aya nane au mistari 15 pekee.

Kwa hivyo, yeye hajaribu kujumuisha kila kitu. Badala yake, asema, hebu tufikirie uhusiano kati ya Bwana na watu wake kwa njia hii. Ndiyo, mambo hayo mengine yote yapo.

Uko sahihi, mambo hayo mengine yote yapo. Na kuna zaburi nyingi zinazozungumza juu ya shida zinazotokea. Namaanisha, hakuna sababu ya kumwomba Bwana akuokoe na maafa ikiwa hauko katikati ya janga.

Au mshairi akisema, maji yanapanda hadi shingoni mwangu, maji yalikuwa karibu yanifagilie mbali, n.k. Naam, yeye hajali mambo hayo. Anachotaka kufanya ni kufikiria, ina maana gani kumfikiria Mungu kama mlinzi? Inamaanisha nini tunapofikiria daraka la Mungu katika kutulinda na kutulinda? Hiyo inaonekanaje? Na hivyo ndivyo anatafakari.

Kwa hivyo, tunapaswa kusoma kwa uangalifu sana. Hatuna budi kusoma tukitafuta njia zote ambazo mshairi amebana shairi lake au kufinya ujumbe wake na jinsi

amelijaza shairi hilo kwa maana. Lakini wakati huo huo, tunapaswa kuwa waangalifu ili tusifikirie kuwa shairi linajaribu kutuambia kila kitu kuhusu chochote.

Badala yake, ni kucheza na, kama nilivyosema katika hotuba ya kwanza, baadhi ya kipengele cha ukweli, Bwana, uhusiano wetu naye, ulimwengu, uhusiano wetu na wengine, kitu kama hicho. Kwa hivyo, tunapofikiria juu ya ushairi wa Kiingereza, na ninatumia Kiingereza kwa muda kwa sababu nimegundua katika kufundisha kwamba ukianza kuzungumza juu ya ushairi na mashairi ya kibiblia, kila mtu anataka kubishana na theolojia. Hawataki kuzungumzia ushairi.

Kwa hivyo, ni afadhali nizungumzie shairi kwanza, na kisha tunaweza kuzungumza juu ya maana yake. Lakini fikiria kuhusu Kiingereza. Tunalitambua shairi kwa sababu lina mdundo, na kibwagizo, kwa mpangilio wake kwenye ukurasa, kwa kugawanywa katika tungo.

Kunaweza kuwa na sentensi, lakini sentensi haziishii mwishoni mwa mstari. Wanaweza kuendelea. Kwa hiyo, kila aina ya mambo.

Katika ushairi wa kibiblia, kwa kweli hakuna mdundo wowote. Watu hubishana kuhusu hilo kila wakati, lakini kwa kweli hakuna mdundo kwa jinsi tunavyoifikiria kwa Kiingereza. Hakuna kibwagizo.

Mara moja au mbili, kuna mahali ambapo unapata maneno ambayo huisha na sauti sawa, lakini hiyo ni ya kawaida sana kuona muundo wowote kwa hiyo. Kweli hakuna tungo. Hiyo ni, wakati unununua kitabu cha mashairi, kuna mistari tupu, na hivyo kunaweza kuwa na mistari minane, na mstari tupu, na mistari minane, na mstari tupu.

Namaanisha, utaona hizo katika Biblia yako ya Kiingereza, lakini huo ni uamuzi wa mhariri. Haijafanywa hivyo katika miswada tuliyo nayo. Huyu ni ama mfasiri na mhariri, au katika visa vingine, wahariri wa Biblia ya Kiebrania, na watafsiri wanafuata hilo tu.

Na tunaona kwamba katika ushairi wa Biblia, sentensi za mstari huwa haziendi kutoka mstari mmoja hadi mwingine na kuendelea chini ya ukurasa. Kila mstari huwa ni kifungu chake au sentensi yake. Kuna tofauti chache, lakini kama sheria, hiyo ni kweli.

Kwa hivyo hizo ni tofauti kubwa kati ya ushairi wa Kiingereza na wa kibiblia. Lakini wakati huo huo, mfanano wa kimsingi ndio unaowafanya wote wawili kuwa wa kishairi. Mfinyazo, wazo kwamba lugha, maneno yaliyotumiwa yamechaguliwa kwa makusudi sana.

Karibu tungeweza kuzungumza juu ya lugha iliyodanganywa. Sipendi hivyo. Neno hilo huwafanya watu wawe na woga kufikiria kuhusu Biblia kuwa hivyo.

Lakini maneno yamechaguliwa, na lugha inatumiwa kwa njia ambazo zinashangaza sana. Unajua, inafurahisha kwamba ikiwa unasoma Kiebrania, au labda niseme kwa njia hii, unaposoma Kiebrania, unaweza kufikiria kusoma hadithi za kibiblia. Na kufikia katikati, kufikia mwisho wa muhula wako wa kwanza, hata katikati ya muhula wako wa kwanza, unapaswa kuwa na uwezo wa kuanza kufanya kazi yako kupitia hadithi ya Yusufu au Ibrahimu au kitu kingine.

Lakini basi unajiambia, kwa nini hii ni furaha sana? Nadhani nitasoma zaburi. Na ukifungua kitabu cha Zaburi, na ni kama lugha tofauti.

Ghafla mambo ambayo yanapaswa kuwa huko hayapo. Na vitu vilivyopo havionekani kabisa au vinasikika kama inavyopaswa. Je, unajua kwamba ukifungua Encyclopedia Britannica kwa makala ya ushairi, inasema, ushairi ni matumizi mengine ya lugha.

Na wakosoaji wengine hata huzungumza juu ya lugha ya kishairi kama lugha yake mwenyewe ndani ya lugha ya utamaduni wake. Kwa hiyo kuna lugha ya Kiingereza, kisha kuna lugha ya mashairi ya Kiingereza. Na kwa hilo, haimaanishi tu chaguo la maneno, kama vile kutumia, kabla ya nilipokuona, au maneno ambayo yanasikika ya kizamani au ya zamani, au mara nyingi usiku wa kuamkia, aina ya kitu.

Hawamaanishi hivyo. Wanamaanisha njia nzima ya kutumia lugha, kupanga mawazo, kupanga sentensi, kuweka picha pamoja ni tofauti na vile tunavyopata katika vitabu vya historia au falsafa au kemia hai. Kwa hivyo, ushairi kwa kweli ni lugha tofauti sana kwa sababu ni lugha ambayo inajidanganya, ambayo ni kujitambua kwa upande wa mshairi.

Na pia tunapata vitu vingine katika vyote viwili ambavyo ni vya kawaida kwa wote wawili, ili kile kinachoitwa par on amasia , au tufikirie kuwa tenzi, lakini kwa kutumia maneno yanayofanana au kutumia sauti zinazoakisi kila mmoja, ushairi wa Kiingereza hufanya hivyo sana. Hiyo ndiyo rhyme ni, sawa? Huzuni na kesho, ujana na ukweli. Ushairi wa Kiebrania hufanya hivyo pia.

Bila shaka, tunapoteza hilo katika tafsiri. Hiyo ni gharama tu ya tafsiri. Kuna marudio mengi katika zote mbili.

Hiyo ni kawaida kabisa. Na zote mbili zimepangwa mstari kwa mstari. Kwa hivyo hata katika ushairi wa Kiingereza ambapo sentensi huvuka mistari, swali ni, kwa nini sentensi inavuka mstari? Kwa nini inasimama na kuanza? Swali moja, kwa nini inasimama na kuanza mahali inapoanza? Na wote wawili wanategemea sana taswira.

Kwa kweli, kuna kitabu kidogo cha ajabu cha mwanamke anayeitwa Molly Peacock kinachoitwa Jinsi ya Kusoma Shairi na Kuanzisha Mduara wa Ushairi. Mduara wa Kusoma Mashairi, sina uhakika na kichwa kidogo, ambamo anasema huo ni ufunguo wa kusaidia sana tunapohangaika na shairi na kujaribu kubaini inasema nini, yeye anasema hivi. Anasema mambo matatu tofauti katika sehemu tofauti katika kitabu chake.

Wakati mmoja anasema ni kupitia tu shairi na kuorodhesha nomino zote, kuandika orodha ya nomino zote kwa mpangilio kupitia shairi. Fanya hivyo kwa zaburi wakati fulani. Utashangaa sana, nadhani.

Jambo lingine ni kuorodhesha vitenzi vyote katika shairi kwa sababu vitenzi vinatueleza kinachoendelea. Kwa hivyo, nomino hutuambia inahusu nini. Vitenzi hutuambia kinachoendelea.

Orodhesha vitenzi vyote. Na tena, wakati mwingine mashairi mengine, nomino zitasaidia, mashairi mengine, vitenzi vitasaidia. Na kisha jambo la tatu analosema ni kupitia shairi na kuorodhesha taswira zote zilizo katika shairi hilo.

Na la muhimu ni kuziorodhesha kwa mpangilio kwani ndivyo mshairi alivyozipanga. Na kwa hivyo tunafikiria njia yetu kupitia shairi kulingana na nomino zake, vitenzi vyake, taswira zake, kwa sababu ndivyo uhusiano unavyoenda. Hivyo ndivyo mantiki ya shairi inavyofanya kazi.

Kwa sababu ndivyo tunamaanisha tunapozungumza juu ya lugha ya kujiona. Na kwa kweli, mashairi katika Biblia ni sawa na kujijali. Sasa baadhi yenu, karibu ninaweza kusikia hili likija moja kwa moja kupitia kamera, mkisema, loo, ngoja kidogo, hii itaenda kuwa ya kiufundi.

Utaanza kutumia maneno kama vile synecdoche na sitiari, simile na anaphora, na mambo kama hayo, sivyo? Naam, ndiyo, baadhi yao. Lakini inamaanisha nini kutumia lugha ya kiufundi? Ikiwa unatazama Super Bowl na mtoa maoni anasema, oh, wanatumia, oh, hiyo ilikuwa droo ya robo, hiyo ni lugha ya kiufundi, sivyo? Au ikiwa unatazama Olimpiki na wanazungumza, na hapa sijui ninazungumza nini, axel mbili. Ninamaanisha, najua hiyo inamaanisha waliruka juu angani na kuzunguka mara mbili dhidi ya mara mbili au kitu kingine.

Hiyo ni lugha ya kiufundi, sivyo? Na bado hatutishiki linapokuja suala la michezo au hata muziki, labda, kulingana na kile unachopenda. Kwa hiyo, tunaweza kusema kwamba adagio ilikuwa polepole sana, au forte ilikuwa laini sana, au fortissimo ilikuwa na sauti kubwa ya kutosha, asante sana. Na tunatumia lugha inayotusaidia kuelewa tunachozungumza.

Inatupa lugha ya kawaida, ambayo kwa hakika ndipo mazungumzo ya jargon na ya ndani yanatoka hata hivyo. Tuna hitaji la kuwasiliana mambo bila kutumia maneno yote tunayohitaji kuelezea mtu mwingine. Tunapaswa kufikiria njia fulani ya kusema hili katika dira fupi.

Kwa hivyo badala ya kusema kwamba shairi, Maji Mazito, huanza na, ina mistari minne, ambayo kila mmoja huanza kwa njia ile ile, tunaweza kusema tu, oh, shairi zima ni anaphoric, kuhifadhi maneno, kuokoa nafasi. Na tunajua hasa tunachozungumza kwa sababu tunatumia ninaposema kila mstari huanza kwa njia ile ile, unaweza kusema, vizuri, hiyo inamaanisha wanaanza na herufi kubwa? Ina maana wanaanza na neno lile lile, kishazi kile kile? Kweli, anaphora inatuambia tunachozungumza ni usemi unaofanana. Kwa hivyo hakika, tunatumia lugha fulani ya kiufundi, lakini hiyo ndiyo njia ya kusoma chochote.

Na kwa kweli, lugha ya kiufundi inatupa njia ya kufikiria hata mashairi ya kibiblia kwa njia ambayo labda hatujawahi kuyafikiria hapo awali. Kwa hivyo, tunatambua katika zaburi kama Zaburi 113, ambayo tena ni ya kifananisho, msifu Yehova, msifu watumishi wa Yehova, lisifu jina la Yehova, inaanza na hiyo hiyo tena. Na swali basi tunapaswa kujiuliza ni, loo, kuna anaphora.

Kwa nini mshairi afanye hivyo? Nini kusudi la hilo? Je, kazi yake ni nini katika uhusiano na maana ya shairi? Je, inafanyaje kazi kweli? Sasa, sehemu ya hii labda umegundua tayari ni kwamba ninavutiwa sana kutusaidia, kujisaidia, kukusaidia kujifunza kusoma mashairi kwa uangalifu. Kufikiria njia za kujilazimisha kuzingatia kile inachosema kwa kufikiria kwa nini inasema hivyo, jinsi inavyosema, na kwa nini inatumia njia hiyo mahususi. TS Eliot, katika insha maarufu sana ya kusoma mashairi, alisema kwamba tunakimbilia, au tunatembea kwa kamba ngumu.

Kwa upande mmoja, kuna watu ambao walisoma shairi mara moja na wanasema, wanakuja na hisia yake. Na wanasema, oh, ndio, sawa. Shairi hilo linahusu X, Y, Z. Kwa hiyo, mtu fulani anasoma Zaburi 23 na kusema, loo, hiyo inafariji.

Nao wanaondoka. Aina nyingine ya mbinu ni kuchambua kila kitu ambacho kinaweza kuchambuliwa. Ni maneno mangapi katika kila mstari? Je, kuna silabi ngapi katika kila mstari? Kuna mistari mingapi? Ni kwa nini, jinsi, kuorodhesha nomino zote, vitenzi vyote, picha zote, na kuchanganua kila kitu na kuweka lebo ya kiufundi kwa kila kitu.

Sasa, Eliot anaonyesha shida na hizo zote mbili. Kwanza, hisia ya kawaida mara nyingi sio sahihi. Naweza kukuambia; Nilisikia tu mahubiri mengi ambapo ningeweza kusema mtu huyo alikuwa akihubiri kwa kutegemea maoni ya kawaida tu.

Hawakuwa wamesoma maandishi, lakini walikuwa wakitafuta mahubiri au ujumbe. Na kwa hiyo, walisoma jambo fulani na likawafanya wafikirie jambo lingine. Na kwa

hiyo, basi wao kwa namna fulani wanatumia kifungu hicho, Zaburi hiyo, kama ubao wa kupiga mbizi na kwenda kuchipua katika kile walichotaka kuzungumza juu yake.

Na mara nyingi haikuwa na uhusiano wowote na Zaburi yenyewe. Kwa hivyo, tunaweza kusoma vibaya kwa sababu hatuchukulii maandishi kwa uzito wa kutosha. Kwa upande mwingine, tunaweza kuweka maandishi kwa uchanganuzi wetu kwa kiwango ambacho tunasahau kwamba tunasoma maandishi ya mtu mwingine.

Na tunaichanganua kwa njia ambayo inakuwa kielelezo tu cha kubandikwa kwenye ubao na kuonyeshwa. Nilikuwa kwenye kamati ya kuwekwa wakfu kwa miaka kadhaa kwa ajili ya dhehebu langu, na tulipata karatasi kutoka kwa wanafunzi. Na ninaweza kukumbuka karatasi za Zaburi za wanafunzi ambao kwa hakika walikuwa na uwezo mkubwa kulingana na alama zao, na hata juu ya mambo waliyosema kwenye karatasi, ambao walielezea kila kitu katika Zaburi, kila kipengele cha kishairi cha Zaburi ambacho ungeweza kutaka kutoa maoni kilibainishwa, kilifafanuliwa, kwa kawaida katika Kiebrania na Kiingereza, wakati mwingine hata kwa Kigiriki ikiwa walikuwa na tamaa kubwa.

Lakini basi walisahau kukuambia kwa nini yoyote kati ya hayo ilikuwa muhimu. Na hata wakati mwingine shairi lilihusu nini ili uchambuzi ukawa ndio mwisho. Quintilian, mzungumzaji wa mapema, mzungumzaji wa Kirumi alisema, hatari inakwama katika uchambuzi.

TS Eliot anasema hilo ni tatizo moja. Kwa upande mwingine, ikiwa tunasoma maandiko, tunataka kuwa na uhakika kwamba tunasoma kile ambacho Biblia inasema. Unaona, moja ya changamoto ambazo wewe na mimi tunakabiliana nazo, ikiwa tumekuwa tukienda kanisani au hata kusoma Biblia au chuo kikuu au seminari na kusoma theolojia au dini au Biblia, ni kwamba tumesikia watu wengi wakitambua nini maana ya Zaburi 119, au Ayubu 6 inahusu nini hasa, au kifungu kingine chochote.

Na kwa hivyo tunapokuja kwenye kifungu, karibu hatuwezi kusoma Zaburi ya 1 tena. Ni kama vile kuvaa au kuvua miwani yetu halisi na kuvaa miwani ya jua na kuvaa miwani nyingine ya kioo, halafu labda baadhi ya miwani hiyo ya kuchekesha yenye mboni za macho zinazodondoka na kujaribu kuisoma. Hiyo ni chumvi kidogo.

Lakini tunaacha kila kitu kiwe katika njia yetu. Na kwa hivyo, tunasoma na tunasikia sauti ya mhubiri. Tunasikia sauti ya maoni.

Tunasikia sauti hata ya kikao cha ng'ombe kwenye chumba cha kulala. Kwa hiyo, moja ya malengo, moja ya sababu, si malengo, moja ya motisha, sababu za kujaribu kuwa makini sana na kusoma na kuzingatia kila kitu katika shairi ni kwamba mimi kwa kweli nataka kusoma Zaburi 113. Sitaki kutembea mbali na tu hisia yake.

Na sitaki tu kuisoma kupitia yale ambayo kila mtu mwingine amesema. Wote wanaweza kuwa sawa. Hiyo ni sawa.

Lakini ushairi unakusudiwa kusomwa, kufikiriwa, kucheza ndani ya akili zetu wenyewe, kama vile mshairi anavyocheza na mawazo katika kuandika shairi. Unajua, katika mtazamo wetu wa maandiko, nadhani mara nyingi tunaingia kwenye wazo kwamba kusudi la Biblia ni kuwasilisha habari. Na hiyo ni kweli.

Tunapata habari nyingi kupitia Biblia ambazo hatungejua kwa njia nyingine yoyote. Kwa mfano, baba ya Hezekia alikuwa nani? Hakuna njia nyingine ya kujua hilo. Mtoto wake alikuwa nani? Nani alikuwa mzao wake? Naam, ni vizuri kuwa na Biblia ili tujue mambo kama hayo.

Lakini tunapaswa kuuliza swali. Kwa nini Mungu afanye kazi ndani ya upeo mdogo sana, ninamaanisha, Biblia, ni Biblia kubwa kabisa. Kwa kuongezea, hii ni kama kurasa 1600.

Kweli, nina nakala za Shakespeare hapa kwenye maktaba yangu ambazo zina zaidi ya mara mbili ya idadi hiyo ya kurasa zilizo na maandishi madogo zaidi. Ikiwa ningefuta maandishi yote ya Winston Churchill, kuna kurasa nyingi mara nyingi. Biblia kwa kweli, katika mawanda ya fasihi ya ulimwengu, ni kitabu kidogo sana.

Kwa hiyo, tunapaswa kujiuliza, pengine, kwa nini Mungu angechagua kutumia mashairi kwa theluthi moja ya kitabu hiki ikiwa kusudi lake ni kuwasiliana? Hebu nipendekeze basi kwamba sababu ni kwamba ushairi huwasilisha baadhi ya mambo vizuri zaidi kuliko njia nyingine yoyote. Na ikiwa hiyo ni kweli, yaani, ikiwa matumizi ya ushairi yamefanywa kimakusudi, yameongozwa na roho ya Mungu, ambayo kwa kuwa yamo katika Maandiko, nadhani tungelazimika kusema, basi Mungu alitumia ushairi kuwasiliana nasi. Na tena, si hivyo tu katika kitabu cha Zaburi, kote katika Biblia, hadi katika kitabu cha Ufunuo, kwa kweli, kwa sababu ushairi husema vyema zaidi kile alichotaka kusema.

Na labda hapa ndio msukumo muhimu wa hiyo. Ikiwa ushairi ni njia nyingine ya kutumia lugha, na ikiwa mashairi ni njia nyingine ya kufikiri kuhusu ukweli, basi tunahitaji kutumia, na kujifunza jinsi ya kutumia lugha hiyo pia. Tunahitaji kujifunza kutumia lugha ya dhana, maneno, taswira, na namna ya kuweka mambo pamoja ambayo tunapata katika mashairi ya Biblia.

Ili kwamba tunapochukua kitabu cha Zaburi, tuseme, sipati tu taarifa kuhusu Mungu, sawa, Bwana ni mfalme, sawa, nimepata uhakika. Ikiwa ndivyo tu alivyotaka kusema, ndivyo tu ambavyo vingekuwapo. Lakini haachi na sentensi hiyo moja.

Badala yake, anaendelea kwa mistari 12 au 13 au 15 au 30, kwa sababu anataka tufikirie maana ya kauli hiyo. Na tunapozungumza kuhusu vipengele vya kiufundi vya

ushairi, kama vile anaphora, Zaburi 13, Ee Bwana, hata lini utakuwa mbali nami? Utaficha uso wako hadi lini? Nitalazimika muda gani, hadi lini? Kweli, sehemu ya kuelewa shairi lolote ni kuthamini usanii ambao umeundwa nao. Mtu ambaye anathamini zaidi sonata ya Mozart ni mtu ambaye amejaribu kucheza piano au violin au chochote kingine.

Mtu ambaye anathamini zaidi sare hiyo ya robo fainali katika Super Bowl ni mtu ambaye labda amecheza mpira mdogo wa kugusa kwenye Shukrani na familia yake. Mtu anayethamini zaidi shairi lolote ni mtu anayeelewa lugha ya ushairi. Unajua, ndani, na kwa hili nitafunga, katika Encyclopedia Britannica, wanataja ukweli huu ambao unajulikana sana hata hawauwekei chini.

Ukijaribu jaribio hili wewe mwenyewe, nenda kwenye mitaa ya mji au jiji lolote unaloishi karibu na vipande viwili vya karatasi, kimoja kikiwa na shairi fupi, na kimoja kikiwa na aya fupi. Komesha watu 10 na waulize watano wao, kusema, tafadhali unaweza kusoma hili, tafadhali unaweza kusoma shairi hili kwa sauti? Na baada ya kufanya hivyo, waombe wasome aya hiyo. Watu wengine watano huwauliza wasome aya kwanza, kisha shairi.

Na hiyo ndiyo yote unayosema. Je, ungependa kusoma shairi hili? Je, unaweza kusoma kifungu hiki kwa sauti? Usiseme chochote zaidi ya hapo. Na unawaambia unafanya majaribio.

Hii ndio utapata katika kesi nyingi zaidi ya 99 kati ya 100. Mtu ambaye, akijua kwamba anasoma shairi, sauti yake itabadilika, mkao wao utabadilika, jinsi wanavyotamka maneno itabadilika, na ufikirio wa kusoma maandishi utabadilika. Sasa jiulize, ni lini mara ya mwisho katika ibada, nilisikia zaburi ikisomwa kwa uangalifu sawa na nilivyomsikia Dk Putnam akisoma, Je ! Je, ni lini mara ya mwisho niliposoma zaburi au shairi lolote la kibiblia kwa jambo hilo, nikiwa na umakinifu uleule ambao ningeweza kusoma Kusimama karibu na Woods kwenye Jioni ya Snowy na Robert Frost? Sijaribu kukufanya uhisi hatia.

Hiyo sio lengo. Badala yake, ikiwa mambo haya ni mashairi, tunapaswa kujifundisha tena kufikiria lugha ya ushairi ili tuweze kuithamini kwa sababu kuthamini shairi ni sehemu ya kuielewa.

Huyu alikuwa ni Dk. Fred Putnam katika hotuba yake ya pili ya wanne wa kitabu cha Zaburi.